

ТЕАТРОЗНАВСТВО

УДК 792.01(477)''1945/2014'':82.09Т.Шевченко

ОБРАЗ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА НА СЦЕНІ ПЕРШОГО АКАДЕМІЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА (1945–2014 рр.)

Олена БАША

*Кафедра театрознавства та акторської майстерності,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79003
тел.: (067) 3196669.*

В даній статі автор, послуговуючись численними рецензіями та аналітичними статтями провідних театральних критиків, простежує як відтворювався образ Тараса Шевченка у виставах Першого академічного українського театру для дітей та юнацтва упродовж усієї його історії.

Ключові слова: Т. Шевченко, Перший український театр для дітей та юнацтва, п'єси, вистави, режисери, рецензії.

Творчий шлях Першого академічного українського театру для дітей та юнацтва, на виставах якого виховалося не одне покоління львів'ян, розпочався у Харкові. У березні 1921 р. Головне управління політичної освіти НКО України прийняло рішення сформувати із слухачів Вищої театральної школи Харківський театр для дітей “Казка” [8, с. 188].

На початку свого існування театр був російськомовним, та після квітневого 1923 року пленуму ЦК ВКП(б) України, де було проголошено курс на так звану “українізацію” до репертуару театру ввели перші п'єси українською мовою і надалі за ним міцно закріпилася слава носія української мови на харківських теренах.

У листопаді того ж року відбулося перейменування театру “Казки” в Перший державний театр для дітей [8, с. 191]. Це свідчило про визнання суспільної значущості театру і його ролі у вихованні підростаючого покоління.

Однак, уже в 1933 році, коли почалися репресії та судові процеси над українською інтелігенцією, Перший державний театр для дітей рішенням Наркомпросу УРСР перейменували на Харківський театр юного глядача (ТЮГ) імені Максима Горького. Головним режисером театру призначено учня Леся Курбаса – випускника режисерської лабораторії театру “Березіль”, Володимира Скляренка. Він як справжній експериментатор, вихований на методі театру “Березіль”, прагнув створити театр синтетичний. Поруч із дитячою казкою “Івасик Телесик” А. Шияна, ставить світову класику “Скупий” Жана Батиста Мольєра, а також з яскраво єврейсько-польським колоритом музичну виставу “Пан Берчик” Б. Рискінда.

Під час радянсько-фашистської війни театр евакуйовано і він упродовж 1941–1944 років працював на теренах Казахстану, в Новосибірській області і Кузбасі.

У грудні 1944 року Харківський ТЮГ імені Максима Горького згідно з постановою Уряду УРСР було переведено на постійну роботу до Львова, де вже у листопаді 1944 року розпочав свою роботу театр імені Марії Заньковецької. Цікаво, що коли 1944 року Харківський ТЮГ імені Максима Горького перевели у м. Сталінськ (тепер Новокузнецьк), то там вже працював на великій сцені місцевого Палацу культури Запорізький театр імені Марії Заньковецької, який нещодавно переїхав із Тобольська. Видатний український театральний художник Федір Нірод, який тоді був головним художником у заньківчан, згадував про зустріч з головним режисером театру В. Складенком і свої враження від вистав: “З’явився поряд цікавий театр – Харківський ТЮГ, з явно більш прогресивною режисурою, та і в цілому більш культурний. Відчувалась школа Курбаса нехай не у всьому, та все ж [...]. Порівняно невеликий акторський колектив ТЮГу плюс хороший цікавий керівник (головреж), що володіє почуттям гумору, талантом і авторитетом, створили єдиний творчий механізм, простуючий в одному напрямку, працюючий з мінімальними перебоями, що давало свої плоди” [6, с. 56]. Доля знову звела два колективи у творчому змаганні, але цього разу у Львові.

Початок “львівського періоду” театру супроводжувався певними труднощами – відсутністю постійного приміщення, що не давало театру можливості на повну силу розкрити свій творчий потенціал і одразу «вписатися» у театральні традиції, притаманні урбаністичній культурі Львова. Як мистецький керівник театру В. Складенко прийняв єдино правильне рішення – розпочати творчу діяльність колективу театру у Львові шевченківською темою. До постанови він взяв п’єсу “Тарас Шевченко” Юрія Костюка, яка охоплює значний період життя великого поета. В історії українського театру в Галичині, це було друге сценічне втілення образу Тараса Шевченка. Режисер В. Блавацький першим на галицькій сцені в 1937 році у театрі “Заграва” поставив виставу про життя і творчість Кобзаря за п’єсою З. Тарнавського “Тарас Шевченко”, образ поета у якій втілював актор Леонід Боровик.

Відомості про Ю. Костюка як драматурга, автора п’єси “Тарас Шевченко”, театрального критика, рецензента, літературознавця та науковця детально подав у статті “Юрій Григорович Костюк (до 100-річчя від дня народження)” академік НАМУ, професор Ростислав Пилипчук [9]. “Юрій Костюк був суперечливою людиною, як і багато його сучасників” [9, с. 116], – зазначав автор статті, водночас чітко вказуючи на причини тієї суперечливості, яка була притаманна багатьом митцям української культури: “За дев’ятнадцять років незалежності нашої держави (а варто також брати до уваги кінець 80-х років ХХ століття – так звану перебудову, коли утвердилася відносна свобода слова і те, що було раніше забороненим і прихованим, ставало видимим) відійшли у повну тінь діячі літератури й мистецтва, літературознавства й мистецтвознавства, які вірогідно служили більшовицькому режимові. Серед них були люди з відповідними ідейними переконаннями, але були й вимушені служити ненависній ідеології, бо інакше – або перехід у стан дисидентства з усіма можливими наслідками, або самоприреченість до неприсутності в літературно-мистецькому та науковому процесах узагалі” [9, с. 112].

Тож зрозуміло, що автор п’єси “Тарас Шевченко” Ю. Костюка під жодним оглядом не міг уникнути впливу радянської ідеології, зокрема тези про існування двох культур – пролетарської і буржуазної – у кожній нації. Саме ця теза лягала

в основу конфлікту п'єси. З одного боку, Тарас Шевченко – представник боротьби за волю закріпаченого народу, а з іншого – Пантелеймон Куліш – ідеолог так званої «національно-буржуазної» культури (у п'єсі введений як одіозний, шаржований персонаж Панько Куліш).

Про свою роботу над п'єсою, де відображено найбільш зрілий період творчості Т. Шевченка, Ю. Костюк зазначав: “Драматичний твір “Тарас Шевченко” задуманий мною як історична драма – трилогія з життя геніального народного поета і маляра, видатного революціонера-демократа. Кожна частина трилогії являє собою окрему п'єсу. Протягом 1937–1938 рр. мною було здійснено третину цього широкого драматичного полотна, а саме другу частину трилогії, що охоплює 14 років життя Тараса Григоровича, яку сьогодні (18 травня 1845 р. – *О. Б.*) показує театр ім. Горького. Вона починається подіями 1845 р., коли великим Тарасом у стародавньому українському місті Переяславі (нині Переяслав-Хмельницький) було написано славнозвісний “Заповіт”. Отож через ціле століття бойовим закликком звучать сьогодні слова “Заповіту” Шевченка: *І вражою злою кров'ю волю окропите... <...>* Одне скажу: я широко прагнув, щоб у читачів драматичного твору “Тарас Шевченко”, в глядачів, що побачать його на сцені, перед очима виник образ великого митця і кристально чистої людини, мужнього і благородного поборника волі” [4, с. 9].

З біографічного довідника “Мистецтво України” (за редакцією А. Кудрицького) довідуємося, що Ю. Костюк таки написав ще дві п'єси (“Слово правди” (1951) і “Літа мої молодії” (1964), створивши свою омріяну Шевченківську трилогію. Треба, мабуть, зазначити, що інше джерело – “Енциклопедія Українознавства” подає про шевченківську тетралогію у Ю. Костюка, хоча вказує назви тільки двох п'єс: “Тарас Шевченко”(1939) і “Слово правди”, яке датує 1955 роком.

Приступивши до роботи над постановою п'єси “Тарас Шевченко”, режисер В. Скляренко так окреслював для себе і колективу творчі завдання: “Режисерська робота над постановкою п'єси Ю. Костюка “Тарас Шевченко” була спрямована насамперед на те, щоб донести до глядача авторів задум, щоб, всіляко уникаючи побутовщини, створити монументальний сценічний образ геніального Тараса – живої людини великої пристрасті, полум'яного борця за народ. Ми одноставно з автором проти трактування образу Шевченка як “дядька в кожусі”, як якоїсь олеографічної ікони. Ми сприймаємо образ Шевченка і прагнемо відтворити його на сцені як європейськи освіченого поета і художника, мислителя, революціонера-демократа, одного з найпередовіших людей тодішньої Росії” [13, с. 7]. Подиву гідний на той час задум образу великого Кобзаря. У цьому задумі відчуваємо школу Леся Курбаса, яку пройшов В. Скляренко. “Домагаючись правдивості зображення політичного тла, духу епохи в якій жив і творив, боровся за краще майбутнє Тарас Григорович, ми максимально прагнули підкорити тому завданню і такі важливі компоненти вистави, як художнє оформлення і музика” [13, с. 7]. Сценографом вистави виступив запрошений із театру імені Марії Заньковецької художник Юрій Стефанчук. “Нам хотілося створити виставу емоційно напружену, героїко-романтичного звучання. Хотілося добитися, щоб кожна картина вистави (хоч вона й є частиною цілого сценічного твору) була б закінченою, чіткою в драматичних колізіях, грі виконавців ролей, в донесенні ідеї, виявленні певної сторони життя, діяльності Шевченка. Перед складом виконавців у виставі “Тарас Шевченко” стоять дуже складні творчі завдання. На сцені перед глядачем треба правдиво, художньо-переконливо показати цілу галерею персонажів різних шарів тогочасного

суспільства: селян-кріпаків, поміщицтва, інтелігенції, представників царської влади. І найголовніше – в природному оточенні цих персонажів показати на весь зріст велетенську постать безсмертного Шевченка” [13, с. 7].

Один ескіз декорації до вистави “Тарас Шевченко” Ю. Костюка опублікований у журналі “Просценіум” за 2008 рік (№ 1–2, с. 33), засвідчує блискуче сценічне розв’язання простору, відтворює історичність інтер’єру і створює багаті можливості для мізансценування режисерові. Однак через відсутність у перший рік сталого приміщення, театр змушений був показати спектакль, як зазначив театральний критик В. Конвісар у своїй рецензії на прем’єрну виставу п’єси “Тарас Шевченко” Ю. Костюка: “на сцені, що аж ніяк не відповідала серйозним вимогам. І ми певні, що глядач просто не побачив усієї краси фарб майстерного художнього оформлення. Сцени на чудовому березі Дніпра в Києві, весілля Куліша і на березі Каспійського моря були б значно виразніші, коли б на сцені був більший простір. Але в цьому художник не винен” [3, с. 4]. Інший рецензент, О. Перегуда у газеті “Радянське мистецтво” був більш оптимістичним: “Значним досягненням вистави є декораційне розв’язання вистави художником Ю. Стефанчуком, що особливо варто підкреслити в умовах невеличкої сценічної площадки” [7, с. 2].

Та, здається, ці та інші тимчасові незручності лише заохочували творців вистави “Тарас Шевченко” до наполегливої праці, і ніщо не могло спинити їх у прагненні довести свою мистецьку спроможність та завоювати серця нової для них львівської публіки. Треба зазначити, що в трупі театру влились декілька акторів, які працювали до війни в галицьких театрах. Серед них були талановиті актори Ярослав Геляс і Стефа Стадниківна, яка дещо патетично (а чи могла інакше?) висловила свою думку про виставу: “Великою радістю для львів’ян є і те, що вони мають можливість почути живе слово великого Кобзаря і пророка зі сцени Львівського українського театру. Я певна, що глядач західних областей України тепло вітатиме автора п’єси Ю. Костюка і дякуватиме акторам театру ім. Горького” [14, с. 7].

Прем’єра вистави “Тарас Шевченко” відбулася 18 травня 1945 року. Головну роль у виставі В. Скляренко довірив молодому акторові Олександрові Янчукову, який згодом так згадував про свою роботу над роллю Тараса Шевченка: “Я поставив перед собою завдання – відобразити любов Шевченка до народу, до батьківщини, його незламність у боротьбі (“Караюсь, мучусь, але не каюсь!”). Я прагнув створити образ Великого Кобзаря, просякнений Шевченківською лірикою, українським гумором, запалом ненависті до ворогів народу та непохитною вірою в перемогу, яку він висловив у своїх безсмертних поезіях [...]. Отже, коли ця вистава викликатиме у глядача почуття великої пошани до геніального сина українського народу Великого Кобзаря Т. Шевченка та наснажуватиме духом боротьби за щастя нашої великої батьківщини, я буду задоволений з того, що тут є частка і моєї праці” [18, с. 52].

Над музичним оформленням вистави працював Андрій Штогаренко, вже на той час відомий український композитор. “Використовуючи багатющу скарбницю народних пісень, зв’язаних з творчістю Шевченка, композитор знайшов для хору і симфонічного оркестру чудові мотиви, які допомагають у розкритті основного образу драми – Тараса Шевченка” [3, с. 4].

На той час у Галичині не було сталої традиції виконання ролі Т. Шевченка, та й у драматургії в такій монументальній широті образ Тараса Шевченка з’явився вперше, тому О. Янчукову, на щастя, не довелося прямувати протоптаною стежкою, а творити роль Тараса Шевченка покладаючись на свою молодість та талант

режисера В. Скляренка. Саме молодість, органічність, живий темперамент актора відзначала театральна критика у роботі О. Янчукова.

Не можна не згадати про прекрасний акторський склад вистави “Тарас Шевченко”: А. Андрієнко (Куліш Панько), С. Стельмашук (Козачківський), Л. Герасимова (мати Козачківського), Н. Титаренко (Оксана), Д. Костенко (Андрій), О. Давиденко (Кобзар), С. Стадниківна (Мар’янка), С. Яковлів (Білозер), М. Коган (Дубельт), В. Семеха (кріпак Роман), М. Андреев, О. Щур, Н. Генцлер, Р. Глина (студенти Київського університету), О. Овчаренко (Ганна Барвінок), І. Шморгонер (Попов), Ю. Заховай (Потапов), Ф. Стрільцова (Івась, поводитир Кобзаря), М. Кіндзерський (Обрядін), В. Томах (Дядько), П. Шаповалов (Фундуклей), В. Томах (Жандармський офіцер), Г. Маркова (Шинкарка), Б. Вольф (Дама поміщиця), А. Чулочников (Поміщик), та інші [5, с. 32].

“Приємно те, що у виставі немає так властивих деяким театрам нерівностей, коли один актор бездоганно виконує свою роль, інший посередньо, третій зовсім фальшивить, – зазначав театральний критик В. Конвісар. – Тут кожен виконавець на своєму місці, відчуваєш прекрасну злагодженість гри, скрізь вона йде на високому художньому рівні” [3, с. 4]. Слова критика підтверджують аксіому, що у виставі талановитого режисера не буває поганих акторів. У мистецьких поставах В. Скляренка кожен актор зберігав свою творчу індивідуальність, а разом вони творили чудовий акторський ансамбль.

“Опустилася завіса, скінчився останній акт прем’єри. Але ми ще живемо подіями, що ось тільки-но пережили разом з акторами, глибоко вражені й сердечно схвильовані, – описував враження від вистави критик В. Конвісар. – Ми чуємо голос Тараса, бачимо його трохи пригорблену постать. Поруч з ним встає трагічний і ніжний образ Оксани. Правдиво, в яскравих художніх образах відтворене далеке, але незабутнє життя, сповнене палкої любові, нелюдських страждань і непримиренної боротьби, сміливих поривань і пристрасного поклику до кращої долі” [3, с. 4]. Тогочасні театральні критики, мистецькі діячі, й пересічні львів’яни були одноставні в тому, що Львів одержав “першокласний театр, який відзначається високою культурою гри, своєрідним художнім стилем, стилем, що усталився не тільки на прекрасних традиціях корифеїв українського театру, а й визначенням свого власного художнього обличчя [...]. Сказано перше слово і сказано воно добре” [3, с. 4].

Сьогодні, розглядаючи постанову В. Скляренком п’єси Ю. Костюка “Тарас Шевченко”, доцільно відмежувати ідейну заангажованість драматурга, його окремі соціологічні репліки, штучно загострений конфлікт поміж Т. Шевченком та П. Кулішем, від естетично-мистецької вартості, яку створила творча група вистави у складі режисера В. Скляренка, художника Ю. Стефанчука, композитора А. Штогаренка та акторів театру на чолі з виконавцем ролі Т. Шевченка – актором О. Янчуковим.

Відтоді театр неодноразово повертався до шевченківської теми. Та прагнучи достовірності бібліографічних джерел, які висвітлюють сценічну Шевченкіану, зокрема Львівського ТЮГу імені Максима Горького 60-х років минулого століття, хочемо вказати на певний інформаційний казус. Так, гортаючи бібліографічний довідник ювілейної літератури 1960–1964 років “Т. Г. Шевченко” (склав Ф. К. Сарана, видавництво “Наукова думка”, Київ, 1968) на с. 406 читаємо: “Танін В. “Молодь, про молодь, для молоді!” – “Вільна Україна”, 1960, 11 вересня. До постановки

в Львівському театрі юного глядача імені Максима Горького п'єси Ю. Костюка "Воля". Відповідно знаходимо статтю, на яку посилається бібліографічний довідник, щоб пересвідчитись в наявності такої постановки, читаємо: "У свій час горьковчани здійснили постановку п'єси Ю. Костюка «Тарас Шевченко»". Продовжуючи працювати з автором, театр до 100-річчя з дня смерті великого поета готує п'єсу «Воля» – першу частину драматургічної трилогії, присвячену юнацьким рокам Тараса". Та вивчивши документацію театру, що зберігається у Львівському обласному державному архіві, не знаходимо жодних свідчень про те, що п'єса з такою назвою бралась до роботи. Отже, якщо і були в театрі творчі плани, щодо постановки цього драматургічного матеріалу, то реалізації своєї вони не отримали і навряд чи повинні мати місце як доконаний факт у бібліографічних покажчиках. І сам факт існування п'єси "Воля" Ю. Костюка потребує окремого, більш глибокого дослідження, оскільки згадки про неї не було знайдено в жодній енциклопедії, де згадується ім'я драматурга.

Насправді в цей час театр працював над постановою "Тарасова юність" за п'єсою Володимира Суходольського. З бібліографічного довідника "Письменники Радянської України 1917–1987" (Радянський письменник, Київ, 1988, с. 577) дізнаємось, що автор походить з м. Ромни Сумської області, за основним фахом – інженер-гідроенергетик. З 1930 року він розпочав літературну діяльність з написання п'єси "Напередодні", на тему боротьби за колективізацію, а вже 1934 року став членом Спілки письменників СРСР. Його творчий доробок великий і багатогранний, хоча здебільшого несе на собі відбиток радянської ідеології, та хіба можна було тоді в інший спосіб отримати право на невеличкий, але вирішальний припис, який ми бачимо на титульній сторінці п'єси "Тарасова юність": "Головрепертком до вистави дозволив за № 9 від 15 лютого 1938 року" (п'єса на 3 д; 9 карт; Держлітвидав, Київ, 1939, 52 стор). Попри все п'єса насичена гострими драматичними ситуаціями, динамічність розвитку подій ми відчуваємо з перших рядків: "З дому вибігає малий Тарас, на ньому нанкова куртка подрана, поварчуківський білий ковпак набакир, під оком синяк, щока червоніє, він обертаючись до будинку, загрожує кулаком: "Прокляті!.. Прокляті!.. Прокляті!.." і аж до моменту коли дорослий Тарас бере у руки довгоочікуваний документ зі словами: "Визвольна грамота! Вільна! Вільна мені на все життя!" Завершується п'єса дещо несподівано, але цілком у дусі радянських часів, коли Тарас Шевченко каже: "Пушкін дав заповіт великий... Доки житиму, не одступлюся. (Читає російською мовою): Восстань, пророк, и виждь и внемли, Исполнись волею моею, И, обходя моря и земли, Глаголом жги сердца людей".

8 березня 1961 року відбулася прем'єра вистави "Тарасова юність" В. Суходольського. На жаль про цю подію свідчить лише невеличка замітка в розділі новин культури газети "Львівська правда" за 1961 рік: "Напередодні 100-річчя від дня смерті великого українського письменника-революціонера Тараса Григоровича Шевченка колектив Львівського театру юного глядача показав виставу за п'єсою В. Суходольського "Тарасова юність". Постановка належить режисерові В. Шевченко, автори декораційного оформлення художники І. Дешко та П. Калиниченко. Музику до вистави написав заслужений діяч мистецтв УРСР композитор А. Кос-Анатольский. В ролі юного Т. Шевченка виступає молодий артист Роман Віктюк" [15, с. 3]. Гортаючи культурно-інформаційний вісник "Театральний Львів" за 1961 рік бачимо, що славнозвісний виконавець ролі Т. Шевченка у постанові "Тарас Шевченко" Ю. Костюка (1945) заслужений

артист УРСР О. Янчуков у цій постановці виступив у ролі Карла Брюлова. У виставі задіяні також актори театру М. Шевченко (Катерина), М. Славянський (Дід Іван), В. Хорошун (Пан Енгельгардт), Г. Кобченко (Пані Енгельгардт), М. Коган (Дмитренко), С. Стельмашук (Піскарьов), П. Шаповалов (Онупрієнко), М. Кудрявцев (Земінський), Т. Орленко (Геля), П. Лобанов (студент, а також в ішому складі Тарас), Р. Глина (Ширяєв), В. Опанасенко (Гриша), А. Лапшин (Сошенко), В. Кравченко (Пашенька), М. Борисенко, Н. Самойлова (Настасія Петрівна), В. Матвеев (Мартос), І. Олексин (Елькін), М. Кіндзерський (Татарин), М. Слісєв (Поліцейський). Всього 21 персонаж [16, с. 41]. Більше жодних друкованих артефактів про цю виставу не знайшлося.

Мабуть, коли б тогочасні театральні критики на мить припустили, що в ролі молодого Тараса Шевченка перед ними майбутній метр, народний артист України, то спромоглися б бодай на невеличку рецензію, яка дала б нам сьогодні уявлення про образ Т. Шевченка у постанові “Тарасова юність” В. Суходольського.

Напередодні святкування 150-ї річниці від дня народження великого Кобзаря театр знову повертається до шевченківської теми поставивши п’єсу “І на волі – в’язень!..” Михайла Михася. Про автора ми не знаходимо інформації в ждній тогочасній енциклопедії, та з прем’єрного буклету довідуємося, що М. Михась народився на Полтавщині (1913), за першою освітою – журналіст (1931), а у 1941 році закінчив літературний факультет Харківського державного університету ім. О. М. Горького. Все своє життя він поєднував педагогічну роботу з літературною: вчителював у школі, писав роботи з питань методики викладання мови і літератури, а також нариси, оповідання, п’єси.

У Львівському обласному державному архіві зберігається документ, котрий має безпосередній стосунок до постановки п’єси М. Михася “І на волі- в’язень!..”: “Наказ по Львівському державному театру юного глядача ім. М. Горького №7 від 22 січня 1964 р. Згідно з репертуарним планом театру на 1964 рік з 23 січня ц/р приступити до роботи над п’єсою М. Михася “Зустріч”. Для роботи над п’єсою призначаю постановочну групу в такому складі: режисер-постановник – О. Ріпко, художник – Ю. Стефанчук, режисер-асистент – О. Сліпенький (...). Випуск прем’єри 20 лютого ц/р. Директор П. Щербак”(Р-231, Оп.1, спр.82, Арк. 3, 4). Цей документ зацікавив нас окрім вражаючої інформації про вкрай стислий термін роботи над виставою ще й тим, що, виявляється, початкова назва п’єси – “Зустріч”, а вже в процесі роботи у Львівському театрі юного глядача вона набула нової назви: “І на волі- в’язень!..”.

Шукаємо у бібліографічному довіднику ювілейної літератури 1960–1964 років “Т. Г. Шевченко” інформацію про цей твір, де зазначено: “Михась М. Й. Зустріч. Драматична повість-хроніка на 3 дії. Сценічний варіант Сумського українського театру ім. М. С. Щепкіна”. (К., 1963.75 л. Міністерство культури УРСР. Головне управління театрів і музичних установ)”. Прикметно, що у Сумському театрі, який першим поставив “Зустріч” М. Михася (1961), наріжним каменем вистави була доленосна зустріч великого українського поета Т. Шевченка із великим російським актором, у минулому теж кріпаком, Михайлом Щепкіним. Про квінтесенцію ж львівської вистави, дуже влучно написав Іван Сварник у своїй рецензії “І на волі- в’язень!..”: “Сорок сім років прожив геніальний Кобзар. З них 24 – кріпаком, 10 – на далекому засланні, в солдатах, 13 – у “незамкнутій тюрмі”, якою була тодішня царська Росія. І на волі під суворим наглядом жандармів, під жорстоким гнітом самодержавства Тарас Шевченко почував себе в’язнем. Тим більше, не міг бути

вільним поет, коли його народ перебував у тяжкій кріпацькій неволі. Усвідомлення цього нестерпного становища дуже рано прийшло до великого поета і не покидало його все життя” [12, с. 4]. Автор М. Михася у цій драматичній хроніці висвітлив події 1857–1858 років, які прожив Т. Шевченко у Нижньому Новгороді, чекаючи на дозвіл про в’їзд до Петербургу після заслання. Це був як період великих душевних мук, від неможливості повернутися в Україну, так і плідної творчості, через яку поет виливав свій гнів і свої жалі. Тогочасна критика зазначала, що режисер-постановник Олексій Ріпко, художник Юрій Стефанчук та актори театру: “... доклали чимало творчих зусиль та винахідливості, щоб зробити спектакль цікавим, динамічним, привабливим. Відсутність цільного сюжету, яскраво виписаних характерів у їх розвитку, чітких і гострих конфліктів – усіх цих неодмінних компонентів справжнього драматургічного твору – дається взнаки, і цього не можна замовчати. Та попри всі вади драматургічного матеріалу, хочеться підкреслити творчий успіх горьківців. Глядачі тепло – сміхом чи оплесками – зустрічають кожен влучну репліку, кожен вдалий жест на сцені” [12, с. 4].

Прем’єра вистави “І на волі- в’язень!..” М. Михася відбулась 27 лютого 1964 року. Роль Т. Шевченка виконував заслужений артист УРСР О. Янчук, провідний актор театру і улюбленець львівської публіки. Зокрема, Світлана Веселка, (С. Рябокобиленко – О. Б.) легенда львівської театральної критики жартома зазначала, що “історичних постатей він зіграв на цілий підручник” [1, с. 8]. У своїй акторській біографії О. Янчук вже вдруге втілює образ Т. Шевченка на сцені рідного театру. Вперше, як пам’ятаємо, це відбулося 20 років тому у виставі “Тарас Шевченко” за п’єсою Ю. Костюка. Набутий досвід роботи з талановитим режисером В. Скляренком і вже багатолітній власний акторський досвід допомогли йому психологічно правдиво, глибоко і переконливо створити постать Т. Шевченка. Образ великого поета актор розкривав у різних ситуаціях, глядач бачив його, за словами критика, у хвилини гніву і творчих роздумів, у дружній ширій розмові і гострій суперечці, радісно-збудженого і пригнічено-роздратованого. Зокрема, І. Сварник відзначив: “Є у п’єсі кілька особливо зворушливих і хвилюючих сцен. От, наприклад, у 2-ій дії друзі Шевченко та Щепкін співають тужну пісню “Ой, забілили сніги”. В ній біль і гнів, гіркі сльози й надія. Сидять поруч два генії, сини двох народів і виливають у пісні те, для чого й слів не вистачає” [12, с. 4]. Та захоплюючись зворушливою грою О. Янчукова, автор все ж дорікнув: “Подекуди надламність, похмурість у нього переважають, не дивлячись на те, що у Нижньому Новгороді він був хоч і під загрозою повторного арешту, та все ж серед друзів і поклонників свого таланту” [12, с. 4]. Можна погоджуватися з таким судженням, можна не погоджуватися, та головне те, що вистава була предметом для дискусій серед творчих людей, а значить, без сумніву, змогла “зачепити” не лише пересічного глядача, а і театральних фахівців. Критик відзначив також ліричність і невимушеність виконання ролі М. Щепкіна артистом М. Слав’янським, та людяність і природний гумор старого відставного солдата Івана, який прислужував Шевченкові, у виконанні артиста, ще харківського періоду, Р. Глини. Зауважив також вдалі роботи таких акторів, як М. Шевченко (Дорохова), М. Когана (Брилкін), М. Слісева (Кишкін), Х. Фірман, (тепер народний артист України Х. Кедич) у ролі Ніни, А. Лапшина (Лаппо), К. Костюкової (Варвара Никодимівна), Т. Орленко (Піунова), В. Кремзи (Репортер), Л. Ахмерової (Хлопчик-поводир). Окрім того, у виставі, згідно з прем’єрним буклетом, були задіяні актори: С. Стельмашук (Брилкін), Л. Собуцька (тепер заслужена артистка України Л. Веніна) в ролі

Ніни, В. Хорошун (Кишкін), М. Тараненко (Овсянніков), І. Стефанчук (Піунова), П. Шаповалов, В. Михалевич (Кобзар), М. Ковільчук (Хлопчик-поводир), В. Лексіков (Лаппо), Н. Сявак (Поліцейський), В. Кашуба (Репортер).

Захоплюючись грою акторів, автор статті водночас вказував і на окремі недоліки та закликав звернути увагу на літературну вимову, делікатно натякаючи на русизми. На сьогоднішній день викликає велику повагу фаховість та незаангажованість критики, натомість сьогодні здебільшого зустрічаємо відверто “замовні” статті або ж безпомічний переказ сюжету від нібито “фахівців”.

“Поставлений до 150-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка спектакль є не лише скромною лептою горьківців у всенародне відзначення цієї знаменної дати, але й творчим надбанням колективу театру. 39 аншлагів за місяць – красномовний доказ успіху” [12, с. 4]. Такою була третя зустріч театру із образом великого Кобзаря, знаменна не тільки 150-річчям від дня народження Т. Г. Шевченка, а й 20-літтям перебування ТЮГу ім. М. Горького у Львові.

Наступного разу театр звернувся до величної постаті Т. Шевченка у 1989 році, напередодні української незалежності. У суспільстві виникла велика потреба повернутися до витоків української культури. Настав час переосмислити твори ще вчора “несучасних” і підзабутих Т. Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки... Виникла велика потреба в самоідентифікації, відчутті причетності до свого глибинного національного коріння, і природно, в Шевченковім слові. Театр, як живий організм, особливо гостро відчував суспільні настрої і прагнув їхнього віддзеркалення на сцені. І ось майже містичний випадок, який описав у своїй статті журналіст Максим Храмов: “Історія, згідно якої, актор М. зустрів режисера Л., і той йому повідав, що у нього в театрі є актор Б., напрочуд схожий на молодого Шевченка, а потім актор М. розповів “на каві” про це поету С., який тут же написав п’єсу, яка негайно була втілена в життя, – так-от, ця історія сміливо претендувала б на місце у майбутній збірці веселих театральних оповідей, якщо така коли-небудь з’явиться. Залишається розшифрувати: М. – актор театру ім. М. Заньковецької Святослав Максимчук, Л. – головний режисер ТЮГу Мирон Лукавецький, Б. – актор цього ж театру Василь Баша, а С. – поет Богдан Стельмах” [17, с. 2].

Сам поет, в інтерв’ю, яке вів журналіст, кандидат філологічних наук Михайло Присяжний, зізнався, що ця історія таки підштовхнула його до реалізації задуму, що визрівав у ньому довгі роки: “Про Тараса Шевченка раніше я написати не міг – занадто колосальна величина. А фальшивити не вмю. Мусів дорости до усвідомлення величі, хоча мудрі Шевченкові очі світили мені з дитинства: в нашій отчій хаті (як і, напевно всюди на Україні) на чільному місці серед ікон, висів портрет поета, який висвічував водночас і неймовірну тугу і велику надію [...] Та мусіли минути роки... І ось випадок [...] Ще раз, тепер уже більш доцільно, заглибився ульшевиченкове життя. Перечитував “Кобзаря”, спогади, листи, літературно-критичні твори, “Шевченківський словник”... І Тарас щоразу простішав, перетворювався з Бога на Людину, ставав ніби знайомим, приятелем. Тоді я і підступив до вершини. Працювалося добре, розкуто, продуктивно. На якомусь етапі своєї праці я збагнув, що не зупинюся на одній драматичній поемі “Тарас” ...” [10, с. 3]. Та коли Б. Стельмах приніс свою поему до театру його зустріло повне несприйняття, особливо з боку акторів. І як “живий класик” (так жартома представив поета М. Лукавецький) не переконував творчий колектив, що поема “Тарас”, буде поставлена і принесе театрові неабиякий успіх, ніхто йому не вірив. Це обумовлювалося перш за все тим, що актори не побачили

звиклого драматургічного матеріалу, де зазвичай чітко простежується дія, конфлікт характерів, виразна сюжетна лінія. А при постановці драматичної поеми потрібен режисер, який зможе знайти цікаве рішення і з доброї поезії зробить добру виставу. І М. Лукавецький звернувся до визнаного метра Леся Танюка, а той порекомендував молодого київського режисера Сергія Проскурню, який, за словами Б. Стельмаха, одразу збагнув, що “Тарас” – це біографія душі поета і від цього розпочався успіх у роботі над виставою.

У театрі знову запанував дух творчості і передчуття мистецької події. Цехи виготовляли складні декорації. За задумом талановитого художника-постановника Валерія Бортякова, обабіч сцени повинні були стояти прикордонні стовпи, упоперек – шлагбауми, а по центру – рухома стіна з кількох рядів огорожі, що легко трансформується з решітки славнозвісного Петербурзького Літнього саду у тюремну решітку, а в поєднанні з певними деталями – у інші місця дії, що в загальному створювали “урочисто-загрозливу атмосферу царської столиці” [1, с. 8].

Вражало несподіване і таке влучне музичне оформлення вистави, яке задумав і дібрав композитор Богдан Янівський, де спеціально до вистави “Тарас”, була записана “Колискова” у виконанні Ніни Матвієнко та спів кобзаря Василя Жданкіна, звучали у записі українські народні мелодії та “Адажіо” Дмитра Бортнянського у виконанні відомого у світі бандуриста Віктора Мішалова (Канада). У своїй статті М. Храмов зазначав: “Музична драматургія у виставі – один з найсильніших чинників. Зіткнення мелодії у виконанні Ніни Матвієнко з різкими, немов скрегіт дверей камери, звуковими поштовхами, найкраще відбиває зіткнення полярних сил – добра і зла, чорного і білого, поезії і суворой прози життя” [17, с. 2].

Оригінальне режисерське рішення, якого так очікували від молодого київського режисера С. Проскурні перевершило всі сподівання. Театрознавець С. Веселка писала: “Постановник С. Проскурня майстерно вибудував два плани вистави: реальний і світ мрій, творчих передбачень поета, внутрішні поривання до краси, якісь невизначені, імпресіоністичні спалахи величезної творчої енергії. Лейтмотив образу Шевченка – прагнення волі, палке, невідступне, до марення, біль від постійного приниження людської гідності” [1, с. 8]. І справді, кульмінаційною точкою вистави бачиться сцена, де Тарас (Василь Баша), танцюючи, читає державного папера від Енгельгардта: “отпустил вечно на волю... отпустил вечно на волю... а волен он Шевченко, а волен он! а волен он! А волен он, Шевченко, избрать себе род жизни, какой пожелает!..”

Тарас В. Баші на диво живий, правдивий, якийсь дуже юначий і по-дитячому беззахисний (за п’есою йому від 16 до 26). Критика зазначала: “У драматичній поемі Стельмаха, як відповідно і на сцені, ми побачили надзвичайно, так би мовити, “неформального” Тараса. Він і напідпитку буває, і кохану дівчину відбиває у друга – Івана Сошенка (актор Ю. Глушук). І тут В. Баша надзвичайно переконливий. І тому, що ніде не перегинає, не переграє/.../ У виставі чимало акторських знахідок. Це і статуї Літнього саду, які раптом оживають. І немов узятя з кращих зразків поетичного кіно, сцена з пасхальним освяченням у день визволення Тараса з неволі. І епізодична, але дуже промовиста поява образів Батька і Матері (С. Мерцало та О. Баша)” [17, с. 2].

Несподівано і те що, Тарасову Долю режисер виводить у трьох іпостасях: “Три Долі поета – три пори його духовного зростання. Доля Колискова – ніжна, мовчазна А. Федоришина, Доля Оберігаюча (назви наші – С. В.) – Л. Кузь та Доля Пророча – прекрасна, велична Х. Кедич...” [1, с. 8]. Цікаво виписаний автором

і зіграний О. Дейцевим образ Філера, який наче злий рок невідступно переслідуює Тараса і являє собою той темний фон, на якому ще ясніше проступає світла постать поета. І повертаючись знов до головного героя вистави, хочеться ще і ще долучитися до захоплених слів театрознавця С. Веселки: “вистава б не могла відбутись, якби в трупі не було такого актора, як В. Баша. Вражаюча портретна подібність, повнота людської й акторської відповідності, глибина, жертвовність... Режисер зумів зняти з актора ярмо пістету. Генетично шановане, благородне, але – ярмо. Шевченко у виставі молодий, гарячий, закоханий. Таким ми його ще не бачили. Подякуємо ж акторові!” [1, с. 8].

2 березня 1989 року відбулася прем'єра драматичної поеми “Тарас” Б. Стельмаха. Актори, які були задіяні у виставі, відіграли прем'єру, отримали свої оплески, квіти, дифірамби і ба, навіть не помітили, що збулося пророцтво автора “Тараса” про те, що вистава буде поставлена та принесе успіх і добру славу театрові. На обговоренні вистави, Б. Стельмахові хтось закинув, що драматична поема буде незрозуміла сучасникові, оскільки занадто “національна” [10, с. 3]. Та виникла велика дискусія, котра показала, що минають часи, коли національне в творчості митців строго дозувалося, і тепер суспільство, як повітря, потребує великого відродження національної ідеї.

“У ці хвилюючі, тривожні дні я марив прем'єрою. Уявлялося, що прийде багато людей, принесуть квіти, а я – віднесу їх поетові, покладу до підніжжя його бронзового монумента. Але ж у Львові, на превеликий сором, нема пам'ятника! Саме тоді й написав вірш “Пам'ятник”, який мав значний резонанс і у Львові, і у республіці: “Насипаймо нещадно квітучу могилу В тому місці, де хочемо мати його, І ніхто не згребе нашу волю і силу, І доб'ємся, доб'ємся, доб'ємся свого” [10, с. 3].

Наступного дня після прем'єри, Б. Стельмах прочитав свого вірша зі сцени Львівського оперного театру на урочистій академії, присвяченій 175-річчю від дня народження великого Кобзаря і той вірш “пішов у люди”. А люди несли і несли квіти Шевченкові на те місце, де б хотіли, щоб стояв пам'ятник поетові. Та “квітуча могила” проіснувала аж до 24 серпня 1992 року, коли нарешті у Львові на цьому місці звели пам'ятник поетові.

Виставу “Тарас” було відзначено на республіканському фестивалі-огляді, присвяченому 175-річчю від дня народження Т. Шевченка. В. Баші було присуджено Республіканську комсомольську премію імені М. Островського в галузі театрального мистецтва 1990 року: “за створення образу Т. Г. Шевченка у виставі Б. Стельмаха “Тарас” в Львівському театрі юного глядача (м. Львів)” [11, с. 1].

А драматург, окрилений успіхом, вже завершував наступну драматичну поему “І золотої, й дорогої...” знову для цього ж театру: “І я пишаюся, що пов'язав свою долю з театром юного глядача. По-перше, як не прикро, – це єдиний у світі україномовний дитячо-юнацький театр. І той факт зобов'язує до особливої пильності з боку письменницької громади. По-друге, після постановки мого наступного твору, тобто першої частини задуманого циклу, наш театр юного глядача стає другим театром на Україні (після Харківського академічного імені Т. Г. Шевченка з відомою п'єсою М. Пьюзо “Хрещений батько”), який матиме в репертуарі поему – діалогію і ставитиме її у два вечори. По-третє, мені приємно, що моє місто перебирає пальму першості в республіці щодо трактування поетичної Шевченкіани на професійній сцені. Це знаменний факт” [10, с. 3].

І от 9 березня 1990 року у театрі прем'єра вистави “І золотої, й дорогої...” Б. Стельмаха. Гасне світло... Із глибини сцени зі свічкою в руці поволі йде

Т. Шевченко, а йому назустріч із глядацької зали, також зі свічкою, йде малий Тарас, на мить вони зустрічаються на авансцені, зупиняються і пильно дивляться в очі один одному. Виникає відчуття, що час зупинився і на якусь мить минуле і майбутнє, спростовуючи всі закони фізики, зустрічаються десь в одному віртуальному вимірі і подивовано вивчають одне одного. За мить на авансцені лишається тільки малий, що широко розкритими очима вдивляється у далечінь і каже: “А я іду до тих стовпів, що небо підпирають!”

І ми знову потрапляємо у полон прекрасного вірша Б. Стельмаха, такого щемливого й одухотвореного, що стискається серце. У п'єсі “І золотої й дорогої” драматург відобразив дитячі і юнацькі роки Т. Шевченка, поділивши їх на три періоди, тому у виставі троє акторів зіграли роль Тараса, ніби передаючи естафету один одному: Настя Баша (6-9 років), Ольга Гапа (10-13 років) і Василь Баша (14-16 років). Ми спостерігаємо за становленням Тараса від маленького замріяного хлопчика, котрий “наслухає тієї пісні, що архангели співають”, бунтівного підлітка, який воює з п'яним деспотом-дяком і аж до сформованої особистості: свідомого українця і громадянина Тараса Шевченка, Кобзаря!

У виставі “І золотої, й дорогої...” були задіяні, окрім трьох виконавців ролі Тараса такі актори: О. Баша (Мати), О. Янчик (Батько), Л. Кузь (Катерина), заслужений артист УРСР А. Федоришина (Оксана, Доля), В. Юрченко (Запорожець), заслужений артист УРСР Кузьменко, Б. Ваврик (Чумаки), О. Дейцев (Безталання), Є. Бжезинський (Скрипаль), В. Мовчан (Дід), заслужений артист УРСР Х. Кедич (Сваха), В. Коломієць (Дяк), заслужений артист УРСР С. Кустов (Пан), Н. Баша (Яринка), заслужений артист УРСР М. Слав'янський (Священник).

Постійними персонажами, які впродовж усієї вистави супроводжують Тараса, є любляча і оберігаючи Доля та невідступне, крок у крок, підле Безталання. Цей двобій за Тарасову душу, у талановитому акторському втіленні, зачаровує своєю непередбачуваністю і запеклістю. І якщо у першій сцені Доля співає ніжної коліскової: “Люлі, синку, люлі люлі, Надлетіли з неба гулі”, а Безталання, пританцьовуючи: “Так, так, Чепірнак! Чепірнага слива! Буде в мого Тарасика Доля нещаслива!”, то згодом навіть Безталання вжахується: “Ти, Доле, ще жорстокіша, ніж я...” і констатує, вказуючи на Тараса: “... воно до пекла звикло це покривджене дитя”. Та найбільшою кривдою для малого Тараса стала смерть батьків, спочатку матері, а потім тата, прощання з якими у виставі вилилося, за задумом режисера, у тужливий і, водночас, великий і світлий реквієм. На сцені всі вбрані у чисте та біле: Мама, Тато і шестеро дітей – Катерина, Микита, Тарас, Ярина, Йосип і Марія. Діти по черзі, як до сповіді, підходять до мами, а вона обдаровує кожного яблуком і вони тихо прощаються. Мати: “Ось тобі яблучко, біле, як сонце, Тарасику мій, Телесику... Вітер прочинить у хмари віконце – Я й полечу потихесеньку...” Тарас: “Яблучка вашого душу співочу Я берегтиму, нене, Та кожного разу, коли тільки схочу, Ви прилітайте до мене”. А невдовзі попрощалися і з Батьком: “Одмордувався Божий раб Григорій... Пора мені... Запалюйте свічки...” І лишилися на спорожній сцені шестеро сиріт, п'ятеро малих – притискалися до старшої сестри Катрі, в руках у всіх горіли свічки.

У цій до краю зворушливій сцені брали участь діти акторів – “маленькі артисти”: Настя Баша, Ксеня Баша, Стасік Бжезинський, Марта Біль і Оля Мовчан (перші троє згодом стали акторами і успішно працюють у київських театрах).

Тема раннього сирітства малого Тараса (мати померла, коли йому було 9 років, а батько – коли виповнилося 11 років) поступово виливалась у вселенську самотність Тараса дорослого і ставала чи не основним лейтмотивом вистави. Згадується остання сцена, коли перед вимушеним Тарасовим від'їздом до Вільно, він, чи то у сні, чи наяву, ніби прощається зі своїм минулим, з усіма персонажами, що оточували його впродовж 16-річного життя. Їх багато різних: рідних і чужих, злих і добрих, реальних і вимріяних і кожний говорить до нього, і кожний йому по-своєму дорогий, і здається, що він прощаючись, усім все прощає. Приходить усвідомлення, що не зважаючи на пережиті страждання, душа юного Шевченка вщерть сповнена любові, а значить відкрита до нового життя.

Диалогія Б. Стельмаха “Тарас” стала помітним явищем у мистецькому житті України і свідченням цього є присудження драматургові літературної премії імені І. Котляревського.

Прикметно, що незабаром після прем'єри, Львівський ТЮГ імені Максима Горького, за одностайним рішенням колективу було переіменовано на Перший український театр для дітей та юнацтва¹.

Цього року, коли весь світ святкує 200-ліття з дня народження великого Кобзаря, театр знову звертається до його постаті. Режисер Роман Валько, художник Влодко Кауфман, композитор заслужений діяч мистецтв України Олександр Козаренко та молоді актори театру підготували нову виставу – “Наш Тарас”, прем'єра якої відбулась 29 січня 2014 року. Отже шевченкіана у Першому українському триває!

Список використаної літератури

1. *Веселка С.* А ластівки вже літають / Світлана Веселка // Український театр, №5(160), Київ, 1989. – С. 8.
2. *Веселка С.* Театр незгасаючих світанків./ Світлана Веселка // Просценіум, театрознавчий журнал 3(10) / 2004. – С. 45.
3. *Конвісар В.* Тарас Шевченко / Володимир Конвісар // Вільна Україна. – Львів, 1945. – 25 трав., № 102 (769). – С. 4.
4. *Костюк Ю.* Драма–трилогія / Юрій Костюк // Вільна Україна. – Львів, 1945. – 18 трав., № 97 (764). – С. 7.
5. *Костюк Ю.* Тарас Шевченко / Ю. Костюк // Репертуар Театру юного глядача ім. М. Горького / Львівська філія Українського Театрального Товариства. – 1948. – С. 32.
6. *Нірод Ф.* Спогади художника, або Записки щасливої людини / Федір Нірод; упоряд. Н. Михайлової, В. Томазова ; вст. ст. В. Томазова, прим. В. Томазова, Н. Томазової. – Київ : Либідь, 2003. – С. 56, 64.
7. *Перегида О.* Значна культурна подія / О. Перегида // Радянське мистецтво. – Київ, 1945. – 16 черв., № 11. – С. 2.
8. *Петренко Н.* Історія виникнення і становлення Першого держтеатру для дітей в Україні / Н. В. Петренко // Культура України : зб. наук. пр. / Харківська державна академія культури. – 2007. – Вип. 18 : Мистецтвознавство, філософія. – С. 188.
9. *Пилипчук Р.* Юрій Григорович Костюк (до 100-річчя від дня народження) / Р. Пилипчук // Студії мистецтвознавчі. – К.: ІМФЕ НАН України, 2010. – № 3(31). – С. 112–116.
10. *Присяжний М.* У сьайві Шевченкової долі / Михайло Присяжний // Ленінська молодь. – Львів, 1990., 30 січ., №13 (6276). – С. 3.

¹ Рішення Львівського обласного виконкому № 372 від 11. 10. 1990 року.

11. Про присудження Республіканської комсомольської премії імені М. Островського 1990 року/ Молодь України. – Київ, 1990., 26 черв., № 122 (16453). – С. 1.

12. *Сварник І.* І на волі – в’язень! / Іван Сварник // Львівська правда. – 1964. – 25 берез., № 61 (5497). – С. 4.

13. *Склярєнко В.* Прем’єра “Тарас Шевченко”/ Володимир Склярєнко// Вільна Україна. – Львів, 1945. – 18 трав. №97 (764). – С. 7.

14. *Стадниківна С.* Душа радіє / Стефа Стадниківна // Вільна Україна. – Львів, 1945. – 18 трав., № 97 (764). – С. 7.

15. Тарасова юність // Львівська правда. – 1960. – 16 берез., № 64 (4619). – С. 3.

16. Тарасова юність // Театральний Львів, УТТ. – 1961. – берез., № 5 (332). – С. 41.

17. *Храмов М.* А поки що він лиш Тарас... / Максим Храмов // Ленінська молодь. – Львів, 1989. – 8 берез., №29 (6136). – С. 2.

18. *Янас Л.* Незабутні корифеї / Любов Янас // Театральна бесіда. – Львів, 2011. – № 1 (27). – С. 52. – Цит. за буклетом, “Відкриття 25 ювілейного сезону (1920–1945)”.

Стаття надійшла до редколегії 16.04.2014

Прийнята до друку 22.05.2014

IMAGE TARAS SHEVCHENKO ON THE STAGE OF THE FIRST UKRAINIAN ACADEMIC THEATRE FOR CHILDREN AND YOUNG (1945-2014)

Elena BASHA

*Department of theater studies and acting
Lviv National Ivan Franko University
Valova str., 18, Lviv 79008, Ukraine,
tel.: (067) 3196669*

In this article the author, using numerous reviews and analytical articles by leading theater critics, explores how reproduced image of Taras Shevchenko in performances First Academic Ukrainian Theatre for Children and Young during all of its history.

Key words: Taras Shevchenko, The First Ukrainian Academic Theatre for Children and Young, plays, performances, directors, and reviews.

ОБРАЗ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО НА СЦЕНЕ ПЕРВОГО АКАДЕМИЧЕСКОГО УКРАИНСКОГО ТЕАТРА ДЛЯ ДЕТЕЙ И ЮНОШЕСТВА (1945-2014)

Елена БАША

*Кафедра театроведения и актёрского мастерства
Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Валовая, 18, Львов, 79008, Украина,
тел.: (067) 3196669*

В этой статье автор, используя многочисленные рецензии и аналитические статьи ведущих театральных критиков, исследует как отображался образ Тараса Шевченко в спектаклях Первого академического украинского театра для детей и юношества на протяжении всей его истории.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, Первый украинский театр для детей и юношества, пьесы, спектакли, режиссёры, рецензии.